

Spis treści

Przedmowa	15
Przedmowa do wydania trzeciego	17
Przedmowa do wydania drugiego	19
Przedmowa do wydania pierwszego	21

Rozdział 1

Istotne cechy teorii osobowości	25
Teoria osobowości a historia psychologii	26
Co to jest osobowość?	31
Co to jest teoria?	33
Teoria osobowości	37
Teoria osobowości a inne teorie psychologiczne	39
Porównanie teorii osobowości	40
Cechy formalne	41
Cechy merytoryczne	42

Teorie uwypuklające psychodynamikę	49
---	----

Rozdział 2

Klasyczna teoria psychoanalityczna Sigmunda Freuda	52
Wprowadzenie i kontekst	53
Życiorys autora	53
Struktura osobowości	56
Id	56
Ego	57
Superego	58

Dynamika osobowości	59
Popęd	59
Rozdzielanie i wykorzystywanie energii psychicznej	63
Lęk	66
Rozwój osobowości	67
Identyfikacja	67
Przemieszczenie	68
Mechanizmy obronne ego	70
Stadia rozwoju	72
Charakterystyczne badania i metody badawcze	76
Credo naukowe Freuda	78
Swobodne skojarzenia i analiza snów	80
Studiowanie przypadków	82
Autoanaliza Freuda	85
Aktualne badania	85
Podprogowe pobudzenie psychodynamiczne	86
Nowy Nurt 3	89
Obecny status i ocena	91

Rozdział 3

Analityczna teoria Carla Junga	96
Wprowadzenie i kontekst	97
Życiorys autora	98
Struktura osobowości	101
Ego	101
Nieświadomość osobowa	102
Nieświadomość zbiorowa	102
Jaźń	107
Postawy	108
Funkcje	108
Wzajemne oddziaływanie poszczególnych systemów osobowości	111
Dynamika osobowości	113
Energia psychiczna	113
Zasada ekwiwalencji	115
Zasada entropii	116
Wykorzystanie energii	117
Rozwój osobowości	117
Przyczynowość a teleologizm	118
Synchroniczność	118
Dziedziczność	119
Stadia rozwoju	119
Rozwój a regresja	121
Proces indywiduacji	122
Funkcja transcendentna	122
Sublimacja i wypieranie	122
Symbolizacja	123
Charakterystyczne badania i metody badawcze	124

Badania eksperymentalne nad kompleksami	125
Studia przypadków	125
Badania porównawcze nad mitologią, religią i okultyzmem	126
Sny	127
Aktualne badania	129
Typologia Junga	129
Wskaźnik Typów Myers-Briggs	131
Obecny status i ocena	134

Rozdział 4

Teorie psychospołeczne: Adler, Fromm, Horney i Sullivan	138
Wprowadzenie i kontekst	139
Alfred Adler	140
Fikcja jako cel	143
Dążenie do wyższości	144
Poczucie niższości i kompensacja	145
Zainteresowanie społeczne	146
Styl życia	147
Twórcza jaźń	149
Nerwica	150
Charakterystyczne badania i metody badawcze	151
Kolejność urodzeń a osobowość	151
Wczesne wspomnienia	152
Doświadczenia z okresu dzieciństwa	153
Aktualne badania	153
Zainteresowanie społeczne	154
Erich Fromm	154
Karen Horney	160
Horney a Freud	161
Lęk podstawowy	162
Potrzeby neurotyczne	163
Trzy rozwiązania	164
Alienacja	165
Harry Stack Sullivan	166
Struktura osobowości	169
Dynamizmy	170
Personifikacje	171
Procesy poznawcze	172
Dynamika osobowości	173
Napięcie	173
Transformacje energii	174
Rozwój osobowości	174
Stadia rozwoju	175
Wyznaczniki rozwoju	177
Charakterystyczne badania i metody badawcze	178
Wywiad	179
Badania nad schizofrenią	180

Obecny status i ocena	180
Rozdział 5	
Erik Erikson i współczesna teoria psychoanalityczna	184
Wprowadzenie i kontekst	185
Psychologia ego	186
Anna Freud	187
Relacje z obiektami	190
Heinz Kohut	192
Zbliżenie między psychoanalizą a psychologią	193
George Klein	195
Robert White	197
Erik H. Erikson	200
Życiorys autora	200
Psychospołeczna teoria rozwoju	204
I. Podstawowa ufność a podstawowa nieufność	207
II. Autonomia a wstyd i niepewność	208
III. Inicjatywa a poczucie winy	209
IV. Pracowitość a poczucie niższości	209
V. Tożsamość a pomieszanie tożsamości	210
VI. Bliskość a izolacja	212
VII. Produktywność a stagnacja	213
VIII. Integralność a rozpacz	214
Nowa koncepcja ego	214
Charakterystyczne badania i metody badawcze	216
Historie przypadków	216
Sytuacje zabawowe	216
Badania antropologiczne	220
Psychohistoria	220
Aktualne badania	223
Stan tożsamości	223
Inne stadia	224
Status międzykulturowy	225
Obecny status i ocena	226

Teorie uwypuklające strukturę osobowości	229
---	-----

Rozdział 6

Personologia Henry'ego Murraya	231
Wprowadzenie i kontekst	232
Życiorys autora	233
Struktura osobowości	237
Definicja osobowości	237
Przebiegi i serie	238

Programy serii i rozkłady czasowe	239
Zdolności i osiągnięcia	239
Systemy osobowości	240
Dynamika osobowości	242
Potrzeba	242
Presja	248
Redukcja napięcia	249
Temat	249
Integrat potrzeby	250
Temat jednostkowy	251
Procesy panujące	251
Schemat wektor-wartość	251
Rozwój osobowości	253
Kompleksy niemowlęce	253
Czynniki genetyczne i dojrzewanie	256
Uczenie się	256
Determinanty społeczno-kulturowe	257
Niepowtarzalność	257
Procesy nieświadome	258
Proces socjalizacji	258
Charakterystyczne badania i metody badawcze	259
Intensywne badania małej liczby osób normalnych	259
Rada diagnostyczna	260
Narzędzia do pomiaru osobowości	261
Reprezentatywne badania	262
Aktualne badania	264
McClelland i motywy społeczne	264
Interakcjonizm	266
„Gdzie jest Osoba?”	267
Psychobiografia	268
Obecny status i ocena	269

Rozdział 7

Gordon Allport a jednostka	273
Wprowadzenie i kontekst	274
Życiorys autora	274
Struktura i dynamika osobowości	278
Osobowość, charakter i temperament	279
Cecha	280
Zamiary	284
Proprium	285
Autonomia funkcjonalna	286
Jedność osobowości	289
Rozwój osobowości	290
Niemowlę	290
Przekształcenie niemowlęcia	291
Dorosły	292

Charakterystyczne badania i metody badawcze	293
Idiograficzny a nomotetyczny sposób podejścia	294
Bezpośredni i pośredni pomiar osobowości	295
Badania nad zachowaniem ekspresyjnym	297
Listy od Jenny	300
Aktualne badania	302
Interakcjonizm a powrót do sporu „osoba czy sytuacja”	302
Podejście idiograficzne i podejście nomotetyczne	304
Powrót do Allporta	306
Obecny status i ocena	309

Rozdział 8

Czynnikowa teoria cech Raymonda Cattella	313
Wprowadzenie i kontekst	314
Analiza czynnikowa	314
Życiorys autora	316
Natura osobowości – struktura cech	319
Cechy	320
Cechy zdolnościowe i temperamentalne	321
Równanie specyfikacyjne	327
Cechy dynamiczne	328
Cattell a Freud	334
Rozwój osobowości	336
Analiza wpływu dziedziczności i środowiska	337
Uczenie się	337
Integracja dojrzewania i uczenia się	339
Kontekst społeczny	339
Charakterystyczne badania i metody badawcze	341
Badanie jednej osoby z zastosowaniem analizy czynnikowej	342
Systemowy model osobowości VIDAS	344
Aktualne badania	346
Wielka Piątka czynników osobowości	346
Genetyka zachowania	349
Ewolucyjna teoria osobowości	353
Obecny status i ocena	357

Rozdział 9

Teoria cech biologicznych Hansa Eysencka	361
Wprowadzenie i kontekst	362
Życiorys autora	365
Opis temperamentu	367
Ekstrawersja i neurotyzm	367
Psychotyzm	371
Modele wyjaśniające przyczyny	373
Eysenck (1957)	373
Eysenck (1967)	376

Charakterystyczne badania i metody badawcze	379
Aktualne badania	384
Gray	384
Zuckerman	386
Obecny status i ocena	387

Teorie uwypuklające spostrzeganą rzeczywistość .. 389

Rozdział 10

Teoria konstruktów osobistych George'a Kelly'ego	391
Wprowadzenie i kontekst	392
Kurt Lewin	392
Struktura osobowości	393
Przestrzeń życiowa	394
Zróznicowanie	395
Powiązania między regionami	397
Liczba regionów	398
Osoba w środowisku	399
Dynamika osobowości	400
Energia	400
Napięcie	401
Potrzeba	401
Napięcie a działanie ruchowe	401
Wartościowość	402
Siła, czyli wektor	402
Przemieszczanie	403
Rozwój osobowości	404
George Kelly	405
Życiorys autora	405
Podstawy teorii Kelly'ego	407
Alternatywizm konstruktywny	407
Człowiek-uczony	408
Skupienie się na interpretatorze	409
Motywacja	410
Bycie sobą	411
Konstrukty osobiste	411
Skale	412
Podstawowe założenie i wynikające z niego tezy	413
Kontinuum świadomości poznawczej	418
Konstrukty ulegające zmianie	419
Charakterystyczne badania i metody badawcze	420
Aktualne badania	422
Obecny status i ocena	423

Rozdział 11

Skoncentrowana na osobie teoria Carla Rogersa	427
Wprowadzenie i kontekst	428
Kurt Goldstein	430
Struktura organizmu	431
Dynamika organizmu	432
Wyrównywanie	433
Samorealizacja	433
„Dochodzenie do porozumienia” ze środowiskiem	434
Rozwój organizmu	435
Abraham Maslow	436
Założenia dotyczące ludzkiej natury	437
Hierarchia potrzeb	439
Syndromy	444
Osoby samorealizujące się	444
Carl Rogers	446
Życiorys autora	448
Struktura osobowości	451
Organizm	451
Pojęcie Ja	453
Organizm a Ja: zgodność i niezgodność	453
Dynamika osobowości	454
Rozwój osobowości	456
Charakterystyczne badania i metody badawcze	460
Badania jakościowe	461
Analiza treści	461
Skale ocen	463
Badania z zastosowaniem techniki Q	464
Badania eksperymentalne nad pojęciem Ja	468
Inne podejścia empiryczne	469
Aktualne badania	469
Teoria dysonansu poznawczego	470
Teoria rozbieżności różnych aspektów Ja	472
Dynamiczne pojęcie Ja	474
Obecny status i ocena	474

Teorie uwypuklające zjawisko uczenia się	479
---	-----

Rozdział 12

Warunkowanie sprawcze B. F. Skinnera	481
Wprowadzenie i kontekst	482
Życiorys autora	482
Ogólne założenia	487

Prawa rządzące zachowaniem	487
Analiza funkcjonalna	489
Struktura osobowości	493
Dynamika osobowości	494
Rozwój osobowości	496
Warunkowanie klasyczne	496
Warunkowanie sprawcze	497
Rozkłady wzmocnień	500
Zachowanie przesądne	501
Wzmocnienie wtórne	502
Generalizacja i różnicowanie bodźców	503
Zachowanie społeczne	505
Zachowanie anormalne	507
Charakterystyczne badania i metody badawcze	510
Aktualne badania	514
Obecny status i ocena	515

Rozdział 13

Teoria bodźca-reakcji Dollarda i Millera	522
Wprowadzenie i kontekst	523
Życiorysy autorów	526
Eksperyment przykładowy	529
Struktura osobowości	535
Dynamika osobowości	535
Rozwój osobowości	536
Wyposażenie wrodzone	536
Proces uczenia się	537
Popęd wtórny a proces uczenia się	538
Wyższe procesy psychiczne	540
Kontekst społeczny	541
Krytyczne stadia rozwoju	542
Zastosowania modelu	545
Procesy nieświadome	545
Konflikt	547
Jak człowiek uczy się nerwicy	550
Psychoterapia	553
Charakterystyczne badania i metody badawcze	554
Aktualne badania	556
Wolpe	556
Seligman	561
Obecny status i ocena	568

Rozdział 14

Albert Bandura i teorie uczenia się społecznego	572
Wprowadzenie i kontekst	573
<i>Albert Bandura</i>	573

Życiorys autora	574
Zmiana koncepcji wzmocnienia	576
Zasady uczenia się obserwacyjnego	577
Procesy uwagi	578
Procesy przechowywania	579
Procesy wytwarzania	579
Procesy motywacyjne	579
Determinizm wzajemny	581
System Ja	583
Samoobserwacja	584
Proces oceniania	585
Reakcja na siebie samego	585
Zastosowanie do terapii	587
Poczucie skuteczności własnej	588
Charakterystyczne badania i metody badawcze	593
Walter Mischel	596
Poznawcze zmienne osobowe	598
Paradoks spójności i prototypy poznawcze	600
Teoria poznawczo-afektywnego systemu osobowości	602
Obecny status i ocena	605

Perspektywy i wnioski	609
------------------------------	-----

Rozdział 15

Teoria osobowości w perspektywie	610
Porównanie teorii osobowości	611
Nieco refleksji nad współczesną teorią osobowości	621
Synteza teorii czy wielość teorii	627

Bibliografia	630
---------------------	-----

Spis ilustracji	678
------------------------	-----

Indeks osób	679
--------------------	-----